Landsáætlun um uppbyggingu innviða fyrir ferðamenn til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum

19. ársfundur Umhverfisstofnunar, náttúruverndarnefnda sveitarfélaga og forstöðumanna náttúrustofa

10. nóvember 2016

Dagný Arnarsdóttir, skrifstofu landgæða

UMHVERFIS- OG AUÐLINDARÁÐUNEYTIÐ

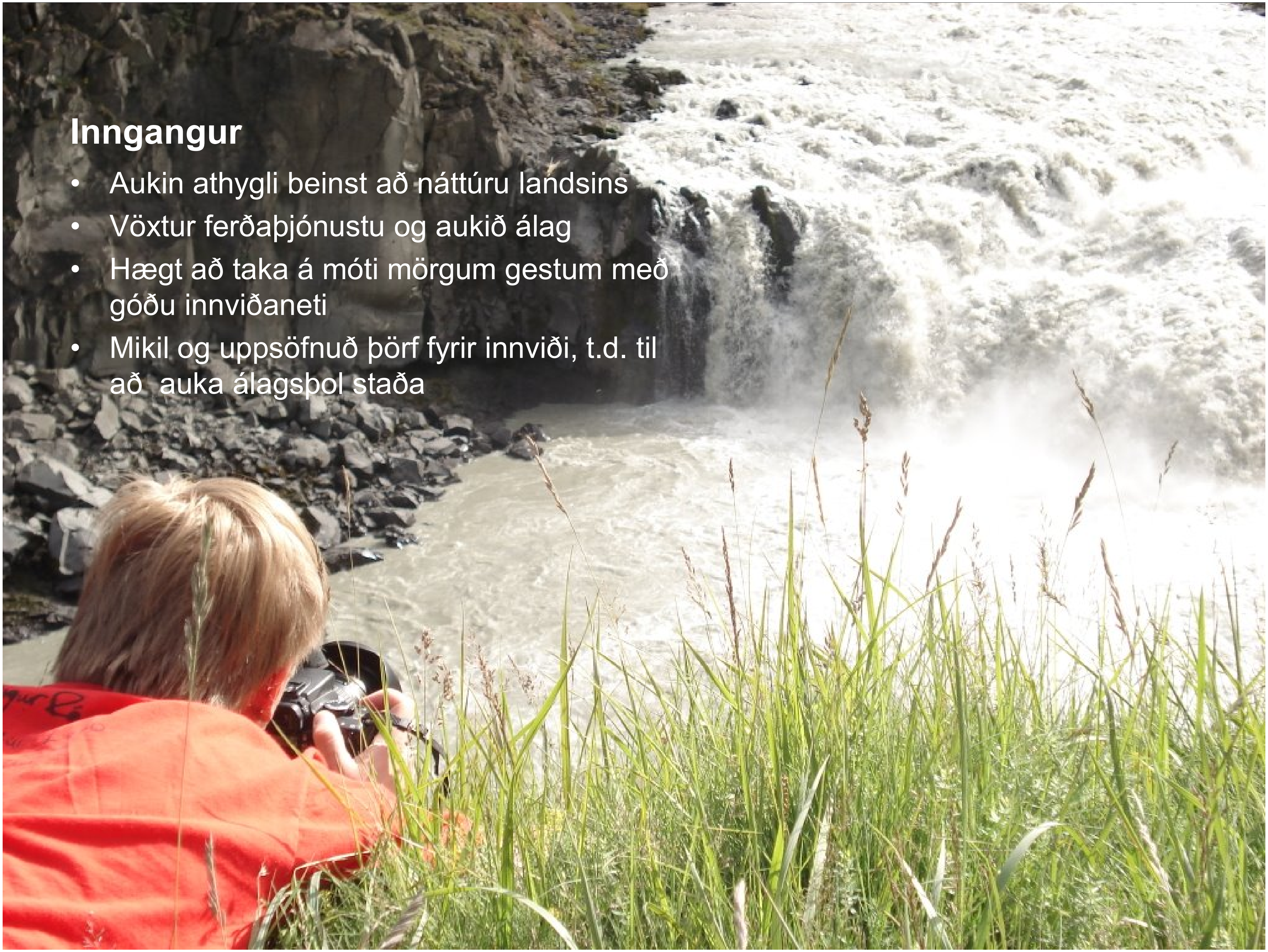

Inngangur

- Aukin athygli beinst að náttúru landsins
- Vöxtur ferðaþjónustu og aukið álag
- Hægt að taka á móti mörgum gestum með góðu innviðaneti
- Mikil og uppsöfnuð þörf fyrir innviði, t.d. til að auka álagsþol staða

En þá þarf auðlindin að vera í lagi!

Þ.e. auðlindin sem atvinnugreinin byggir á og allur þessi vöxtur, tekjur og framtíðarmöguleikar hverfist um.

Náttúra

Mynd: Hugi Ólafsson

Menningarminjar

Mynd: Dagný Arnarsdóttir

Mikil þörf á heildstæðri áætlun vegna slíkra innviða

- Þörf á góðri yfirsýn
- Stefnumörkun til lengri tíma – miklir fjármunir
- Greining fjárþarfar
  - uppbyggingarþarfar
  - viðhaldsþarfar
  - mönnunarþarfar í vörslu og umsjón
- Hvar og hverskonar innviðauppbygging fyrir tilstuðlan hins opinbera er æskileg?
- Formgerð á samstarfi aðila
  - Samræmir framkvæmdaverkefni margra opinberra stofnana og setur fram sem heildstæða stefnu
  - Mikilvægi samstarfs ríkis og sveitarfélaga á þessu sviði
- Aðrar áætlanir sem fyrirmyndir (t.d. Samgönguáætlun, Kerfisáætlun)
- Samræming við stefnumörkun í ferðaþjónustu -Vegvísi í ferðaþjónustu

Lög um landsáætlun um uppbyggingu innviða til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum nr. 20/2016

- Samþykkt á Alþingi í vor.
- Mikilvægur samstarfsvettvangur ríkis og sveitarfélaga.
- Unnið að innleiðingu í samstarfi þriggja ráðuneyta UAR/ANR/FORS og Samband íslenskra sveitarfélaga.
- Verkefnisstjórn skipuð til næstu þriggja ára

Mynd: Guðný Sverrisdóttir

Markmið

- Markmið laga þessara er að móta og samræma stefnu um uppbyggingu, rekstur og viðhald innviða í þágu náttúruverndar og til verndar menningarsögulegum minjum vegna álags af völdum ferðamennsku og útivistar.
- Það skal gert með stefnumarkandi landsáætlun til tólf ára skv. 3. gr. og þriggja ára verkefnaáætlun skv. 4. gr. sem er hluti af og innan ramma tólf ára áætlunarinnar.

Innviðir í skilningi laganna

- Innviðir sem vernda náttúru og menningarsögulega minjar fyrir álagi samfara auknum straumi ferðamanna en slíkt nær þó ekki til umferðar á vélknúnum ökutækjum.
- Innviðauppbygging (nýframkvæmdir) yfirleitt til að auka álagsþol staðar og/eða auka öryggi gesta.
- Aðgengishlutverk, öryggis- og fræðsluhlutverk og síðan beint afmörkunar- og stýringarhlutverk (oft er skörun)

Dæmi:

- bílastæði;
- daglegur rekstur - t.d. hreinsun gjaldfrjálsra almenningssalerna;
- fræðsluefni – t.d. bæklingar eða rafr. uppl.;
- skilti;
- öryggisgirðingar og handriði
- greiningarvinna;
- gróðurvernd – t.d. uppgræðsla hentistíga;
- göngustígar, -pallar og -brýr;
- hönnun;
- landvarsla;
- rampur - t.d. fyrir hjólastóla;
- reiðleiðir og hjólastígar;
- salerni og kamrar;
- skipulagsvinna;
- útsýnispallar;
- þjónustuhús;

Áætlanir

1. Stefnumarkandi landsáætlun til 12 ára sem verði lögð fyrir Alþingi sem þingsályktunartillaga vor 2017
2. Þriggja ára framkvæmdaáætlun sem gildi frá 1. janúar 2018, sem síðan skal reglulega endurnýjuð.
3. Bráðabirgðaákvæði um áætlun sem taki eingöngu til verkefna sem framkvæma á árið 2017 – oftast nefnd „skammtímaáætlun“

Áætlanir

Skammtímaáætlun fyrir 2017

- Gagnaöflun sumarið 2016 og áframhaldandi vinna
- Kynningarferli í 4 vikur og úrvinnsla umsagna
- Ráðherra leggur fram

Stefnumarkandi 12 ára landsáætlun

- Vinna við drög að stefnumarkandi 12 ára landsáætlun
- Samráðsferli, ráðgjafanefnd
- Þingleg meðferð vorið 2017, tekur gildi þegar Alþingi hefur samþykkt hana sem þingsályktun

3ja ára verkefnaáætlun

- Gildir 2018-2020
- Gagnaöflun byggð að hluta á fyrri vinnu
- Vinna við umhverfisskýrslu vegna umhverfismats áætlana
- Kynnt fyrir umhverfis- og samgöngunefnd fyrir gildistöku

Á vegum verkefnisstjórnar var gagna aflað á samræmdan hátt frá ríkisstofnunum og sveitarfélögum.

Dró fram að þetta eru **afar mörg svæði (um 1200)**, mikilvæg verkefni og **mikil fjárþörf.**

DRÖG AÐ ÁÆTLUN VEGNA ÁRSINS 2017

Forgangsröðun á tillögum um verkefni frá stofnunum og sveitarfélögum er grunnur tillögu vegna 2017 sbr. ákvæði laganna:

1. Stærri verkefni sem eru fyrirhuguð á næsta ári
   - Þ.m.t. stór verkefni í þjóðgörðunum þremur: Þjóðgarðsmiðstöð á Hellissandi og Kirkjubæjarklaustri og bætt og aukin aðstaða á Hakinu á Þingvöllum
2. Tillögur að verkefnum vegna ársins 2017
   - Drög að tillögu sem leggur áherslu á verkefni á 130 stöðum
3. Landvarsla og eftirlit
   - Tillaga um að auka svæðisbundna landvörslu

Kynningarferli skammtímaáætlunar nýlokið

- Kynnt á blaðamannafundi þann 6. október sl. og gefinn 4 vikna frestur til að senda inn umsagnir.
- Í framhaldinu verður unnið úr umsögnum þannig að fyrir liggi tillaga um áætlun vegna 2017 fyrir lok árs.
- Ath. nær aðeins til þeirra svæða sem áætlað er að hafa í forgangi vegna ársins 2017.
- Mikilvægt er að hafa í huga að endanlegar ákvarðanir um fjármál vegna innviðauppbyggingar 2017 bíða umfjöllunar og afgreiðslu Alþingis á fjárlagafrumvarpi.

Áætlanir

Skammtímaáætlun fyrir 2017

- Gagnaöflun og áframhaldandi vinna
- Kynningarferli í 4 vikur og úrvinnsla umsagna
- Ráðherra leggur fram

Stefnumarkandi 12 ára landsáætlun

- Vinna við drög að stefnumarkandi 12 ára landsáætlun
- Samráðsferli, t.a.m. við ráðgjafanefnd
- Þingleg meðferð, tekur gildi þegar Alþingi hefur samþykkt hana sem þingsályktun

3ja ára verkefnaáætlun

- Gildir 2018-2020
- Gagnaöflun byggð að hluta á fyrri vinnu
- Vinna við umhverfisskýrslu vegna umhverfismats áætlana
- Kynnt fyrir umhverfis- og samgöngunefnd fyrir gildistöku

Áætlanir

Skammtímaáætlun fyrir 2017

- Gagnaöflun og áframhaldandi vinna
- Kynningarferli í 4 vikur og úrvinnsla umsagna
- Ráðherra leggur fram

Stefnumarkandi 12 ára landsáætlun

- Vinna við drög að stefnumarkandi 12 ára landsáætlun
- Samráðsferli, t.a.m. við ráðgjafanefnd
- Þingleg meðferð, tekur gildi þegar Alþingi hefur samþykkt hana sem þingsályktun

3ja ára verkefnaáætlun

- Gildir 2018-2020
- Gagnaöflun byggð að hluta á fyrri vinnu
- Vinna við umhverfisskýrslu vegna umhverfismats áætlana
- Kynnt fyrir umhverfis- og samgöngunefnd fyrir gildistöku

Lokaorð

- Vonumst til að með þessum nýju lögum sé að verða til skilvirkara verklag til að skipuleggja uppbyggingu nauðsynlega innviða í landinu til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum vegna ferðamennsku.
- Margt búið að gera – mikilvægt að halda áfram að byggja þann grunn sem þarf til að ferðaþjónustan gangi ekki á náttúru landsins, spilli menningarminjum og þar með þá auðlind sem hún byggir sína afkomu á.

Takk fyrir